

AZYLOVÁ POLITIKA

Cieľom azylovej politiky EÚ je poskytnúť zodpovedajúce právne postavenie každému štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý potrebuje medzinárodnú ochranu v jednom z členských štátov, a zabezpečiť súlad so zásadou zákazu vyhostenia alebo vrátenia. Na tento účel sa Únia snaží o vytvorenie spoločného európskeho azylového systému.

PRÁVNY ZÁKLAD

- Článok 67 ods. 2, články 78 a 80 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).
- Článok 18 Charty základných práv EÚ.

CIELE

Cieľom EÚ je vypracovať spoločnú politiku v oblasti azylu, doplnkovej ochrany a dočasnej ochrany s cieľom poskytnúť zodpovedajúce právne postavenie každému štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý potrebuje medzinárodnú ochranu, a zabezpečiť dodržiavanie zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia. Táto politika musí byť v súlade so Ženevským dohovorom o právnom postavení utečencov z 28. júla 1951 a s jej protokolom z 31. januára 1967. Ani v ZFEÚ, ani v charte sa výraz „azyl“ alebo „utečenec“ nevymedzujú, ale obidva dokumenty sa odvolávajú vyslovene na Ženevský dohovor a jeho protokol.

DOSIAHNUTÉ VÝSLEDKY

A. Prínosy Amsterdamskej zmluvy a Zmluvy z Nice

V Maastrichtskej zmluve z roku 1993 dostáva predošlá medzivládna spolupráca v oblasti azylu inštitucionálny rámec EÚ. Rada ako hlavný aktér mala prizývať Komisiu k svojej činnosti a informovať Parlament o svojich azylových iniciatívach; Súdny dvor Európskej únie (SDEÚ) nemá v otázkach azylu žiadnu právomoc.

Amsterdamskou zmluvou sa v roku 1999 udelili inštitúciám EÚ nové právomoci na tvorbu právnych predpisov v oblasti azylu podľa osobitného inštitucionálneho mechanizmu: päťročné prechodné obdobie so spoločným právom iniciatívy medzi Komisiou a členskými štátmi a jednomyseľné rozhodovanie Rady po porade s Parlamentom; SDEÚ tiež získal právomoc v osobitných prípadoch. V Amsterdamskej zmluve je tiež ustanovené, že po ukončení tejto počiatočnej päťročnej etapy by Rada mohla rozhodnúť o uplatnení bežného spoloorozhodovacieho postupu a že Rada by odteraz mala preto prijímať svoje rozhodnutia kvalifikovanou väčšinou. Rada prijala

rozhodnutie v tomto zmysle koncom roka 2004 a spolurozhodovací postup (teraz známy pod pomenovaním riadny postup) sa uplatňuje od roku 2005.

Prijatím programu z Tampere v októbri 1999 sa Európska rada rozhodla, že vykonávanie spoločného európskeho systému by sa malo uskutočniť v dvoch etapách: prijatie spoločných minimálnych noriem v krátkodobom horizonte by malo viesť k spoločnému postupu a jednotnému štatútu pre tie osoby, ktorým bol poskytnutý azyl platný v celej Únii v dlhodobejšom horizonte.

Viedlo to k prvej fáze spoločného európskeho azylového systému (Common European Asylum System – CEAS) (1999 – 2004), ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl (a nahradzuje sa medzinárodný/medzivládny Dublinský dohovor z roku 1990) vrátane vytvorenia Európskej azylovej daktyloskopickkej databázy (Eurodac) na uchovávanie a porovnávanie údajov o odtlačkoch prstov. Vymedzujú sa v ňom aj spoločné minimálne normy, ktoré členské štáty majú dodržiavať v súvislosti s prijímaním žiadateľov o azyl, určené kvalifikácie pre medzinárodnú ochranu a povahou poskytovanej ochrany, a stanovujú sa postupy udeľovania a odnímania postavenia utečenca. Ďalšie právne predpisy sa vzťahovali na dočasnú ochranu v prípade hromadného prílevu.

V novembri 2004 sa v Haagskom programe požadovalo prijatie nástrojov a opatrení druhej etapy do konca roku 2010, pričom sa zdôrazňoval cieľ EÚ ísť nad rámec minimálnych noriem a vypracovať jednotný azylový systém zahŕňajúci spoločné záruky a jednotné postavenie pre tých, ktorým bola priznaná ochrana. V Európskom pakte o prisťahovalectve a azyle z roku 2008 sa tento termín odložil na rok 2012.

B. Lisabonská zmluva

Lisabonskou zmluvou, ktorá nadobudla platnosť v decembri 2009, sa zmenila situácia tým, že opatrenia v oblasti azylu sa menia z ustanovovania minimálnych noriem na vytváranie spoločného systému s jednotným štatútom a postupmi.

Tento spoločný európsky azylový systém musí obsahovať tieto prvky:

- jednotný štatút azylu,
- jednotný štatút doplnkovej ochrany,
- spoločný systém dočasnej ochrany,
- spoločné postupy udeľovania a odnímania jednotného štatútu azylu alebo doplnkovej ochrany,
- kritériá a mechanizmy na rozhodovanie o tom, ktorý členský štát je príslušný posúdiť žiadosť o azyl,
- normy týkajúce sa podmienok prijímania žiadateľov o azyl,
- partnerstvo a spoluprácu s tretími krajinami.

Od Lisabonskej zmluvy sa v článku 80 ZFEÚ výslovne stanovuje zásada solidarity a spravodlivého rozdeľovania zodpovednosti, vrátane všetkých finančných záťaží, medzi členskými štátmi. Kroky EÚ v oblasti azylu by mali, ak je to potrebné, obsahovať vhodné opatrenia na uplatnenie tejto zásady. V zmluve sa takisto výrazne zmenil rozhodovací postup v oblasti azylu, zavedením postupu spolurozhodovania ako

štandardného postupu. Okrem toho sa výrazne zlepšila súdna kontrola vykonávaná SDEÚ. Prejudiciálne otázky odteraz môže riešiť akýkoľvek súd v jednom z členských štátov, a nielen národné sudy rozhodujúce v poslednom stupni ako doteraz. To SDEÚ umožnilo výraznejší rozvoj judikatúry v oblasti azylu.

V Štokholmskom programe prijatom Európskou radou 10. decembra 2009 na obdobie 2010 – 2014 sa potvrdzuje „záväzok vytvoriť spoločný priestor ochrany a solidarity vychádzajúci zo spoločného konania o azyle a jednotného postavenia pre všetky osoby, ktorým sa udelila medzinárodná ochrana“. Zdôrazňuje sa v ňom najmä potreba podporovať skutočnú solidaritu s členskými štátmi, ktoré čelia osobitným tlakom, a dôležitá úloha, ktorú by mal zohrávať nový Európsky podporný úrad pre azyl (EASO).

Napriek tomu, že Komisia predložila svoje návrhy pre druhú etapu CEAS už v rokoch 2008 – 2009 rokovania napreduvali pomaly. Následne bola po nadobudnutí platnosti Lisabonskej zmluvy prijatá druhá fáza CEAS, pričom sa zmenilo zameranie z minimálnych noriem na spoločný azylový postup na základe jednotného štatútu ochrany.

C. Hlavné existujúce právne nástroje a súčasné reformné snahy

S výnimkou prepracovaného znenia [smernice o oprávnení](#), ktorá nadobudla účinnosť v januári 2012, ostatné prepracované legislatívne akty nadobudli účinnosť až v júli 2013 ([nariadenie Eurodac](#), [nariadenie Dublin III](#), [smernica o podmienkach prijímania](#), a [smernica o konaní o azyle](#)), čo znamenalo, že ich oneskorená transpozícia v polovici júla 2015 pripadla na vrchol migračnej krízy. V júni 2014 Európska rada vymedzila [strategické usmernenia pre legislatívne a operačné plánovanie](#) v rámci priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti (pozri článok 68 ZFEÚ) na nadchádzajúce roky, na základe [oznámenia Komisie](#) z marca 2014, pričom vychádzala z pokroku, ktorý sa dosiahol v Štokholmskom programe. V týchto usmerneniach sa zdôrazňuje, že úplná transpozícia a účinné vykonávanie CEAS je absolútnou prioritou.

Vzhľadom na migračný tlak od roku 2014 Komisia vydala v máji 2015 [Európsku migračnú agendu](#) (4.2.3.), v ktorej navrhuje niekoľko opatrení na riešenie tohto tlaku, a to vrátane prístupu založeného na hotspotoch – vytvoreného medzi EASO, Európskou agentúrou pre pohraničnú a pobrežnú stráž (bývalá agentúra Frontex) a Agentúrou Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva (Europolom) –, ktorý pracuje v teréne s členskými štátmi prvého kontaktu s cieľom rýchlej identifikácie, registrácie prichádzajúcich migrantov a odoberania ich odtlačkov prstov. Prístup založený na hotspotoch bol tiež určený na to, aby prispel k vykonávaniu mechanizmov núdzového premiestnenia v prípade 160 000 osôb, ktoré potrebujú medzinárodnú ochranu. Komisia navrhla mechanizmy na pomoc Taliansku a Grécku a Rada ich prijala [14. a 22. septembra 2015](#) po konzultácii s Parlamentom. Rozhodnutie Rady bolo neskôr podporené [rozsudkom](#) SDEÚ zo 6. septembra 2017. Premiestnenie je mienené ako mechanizmus na uplatňovanie zásady solidarity a spravodlivého rozdelenia zodpovednosti stanovený v článku 80 ZFEÚ. Miery premiestnenia však boli [nižšie, ako sa očakávalo](#), a premiestňovania sa uplatňujú len pomaly.

Európska migračná agenda stanovuje aj ďalšie kroky smerom k reforme CEAS, ktoré boli predstavené v dvoch balíkoch legislatívnych návrhov v máji a júli 2016 a Parlament a Rada o nich rokovali počas celého legislatívneho obdobia končiaceho

v máji 2019, pričom nebol prijatý žiadny legislatívny akt, pretože spisy boli zablokované v Rade alebo preto, že určité spisy boli pozastavené z dôvodu blokovania súvisiacich spisov. Súbor legislatívnych iniciatív je určený na zlepšenie okrem iného CEAS prostredníctvom priamo uplatniteľných nariadení namiesto smerníc (s výnimkou prijímacích podmienok, ktoré by zostali v pôsobnosti smernice a stále by ju bolo treba implementovať do vnútroštátnych právnych predpisov). Súbor zahŕňa:

- opatrenia na zjednodušenie, ujasnenie a skrátenie [azylových postupov](#), zabezpečenie spoločných záruk pre žiadateľov o azyl a zabezpečenie prísnejších pravidiel boja proti zneužívaniu vrátane spoločného zoznamu bezpečných krajín pôvodu, ktorý pôvodne navrhnutý ako [samostatné nariadenie](#). 25. apríla 2018 Výbor Parlamentu pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci (LIBE) prijal [správu](#).
- spresnenie, kto môže žiadať o medzinárodnú ochranu (pozri [smernicu o oprávnení](#)), s cieľom dosiahnuť väčšiu konvergenciu miery uznávania žiadostí o azyl a foriem ochrany vrátane prísnejších sankčných ustanovení sekundárnych pohybov žiadateľov a povinného preskúmania postavenia aj pre osoby uznané za utečencov. Výbor LIBE prijal svoju [správu](#) 15. júna 2017.
- smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2013/33/EÚ z 26. júna 2013, ktorou sa stanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu ([prepracované znenie smernice o podmienkach prijímania](#)) a ktorou sa nahradila smernica Rady 2003/2/CE o minimálnych ustanoveniach pre prijímanie žiadateľov o azyl z prvej fázy. Cieľom prepracovaného znenia smernice je zabezpečiť dôstojné a harmonizovanejšie normy pre podmienky prijímania, ako je prístup k bývaniu, potrave, oblečeniu, zdravotnej starostlivosti (vrátane lekárskej a psychologickú starostlivosti), vzdelávaniu pre maloleté osoby a za určitých podmienok k zamestnaniu. Komisia predložila 13. júla 2016 [legislatívny návrh](#) reformy prepracovaného znenia smernice o podmienkach prijímania. Výbor LIBE prijal 25. apríla 2017 [správu](#) o legislatívnom návrhu Komisie.
- reformu [dublinského nariadenia](#), v ktorom sa stanovujú kritériá na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu (v zásade prvá krajina vstupu). Návrh zachováva súčasné kritériá dublinského systému a dopĺňa ich o nápravný alokačný mechanizmus, aby členské štáty neboli vystavené neprimeranému tlaku. Výbor LIBE prijal svoju [správu](#) 19. októbra 2017.
- revíziu [databázy odtlačkov prstov žiadateľov o azyl Eurodac](#) s cieľom rozšíriť ju o osobné údaje o štátnych príslušníkoch tretích krajín, ktorí nepodali žiadosť o medzinárodnú ochranu, boli však identifikovaní, že sa neoprávnene zdržiavajú v EÚ, a umožniť orgánom presadzovania práva prístup do databázy a odber odtlačkov prstov detí vo veku od šiestich rokov s cieľom uľahčiť sledovanie a zlúčenie rodiny. Výbor LIBE prijal svoju [správu](#) 30. mája 2017.
- transformáciu EASO z podpornej agentúry EÚ na plnohodnotnú [Agentúru EÚ pre azyl](#) (EUAA), ktorá bude zodpovedná za uľahčenie fungovania CEAS, za zabezpečenie zblížovania pri posudzovaní žiadostí o azyl v rámci EÚ a monitorovanie operačného a technického uplatňovania práva Únie, ako aj pomoci členským štátom s odbornou prípravou národných expertov. Parlament

prijal svoju [správu](#) k návrhu 8. decembra 2016 a v polovici júna 2017 sa dosiahla široká predbežná dohoda s Radou. Hoci bola predbežná dohoda z júna 2017 stále pozastavená, Komisia prijala 12. septembra 2018 [zmenený návrh](#) nariadenia o Agentúre Európskej únie pre azyl, ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) č. 439/2010. Zmenený návrh obsahuje určité objasnenia, najmä pokiaľ ide o operačné úlohy EUAA, a jeho cieľom je zosúladiť určité ustanovenia predbežnej dohody o Agentúre Európskej únie pre azyl s novým návrhom nariadenia o Európskej agentúre pre pohraničnú a pobrežnú stráž – Frontex (súčasne navrhnutá v septembri 2018) a ďalej posilňovať spoluprácu medzi týmito dvoma agentúrami. Výbor LIBE zamietol zmenený návrh 10. decembra 2018 a trval na tom, že treba uzavrieť dočasnú dohodu ako jediný pevný základ nového mandátu agentúry.

- [rámeč Únie pre presídľovanie](#), ktorý by stanovoval spoločné pravidlá EÚ týkajúce sa prijímania štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu, vrátane finančnej podpory úsilia členských štátov v oblasti presídľovania, čím by dopĺňal súčasné ad hoc multilaterálne a vnútroštátne programy presídľovania. Výbor LIBE prijal svoju [správu](#) o návrhu 12. októbra 2017. Predbežná dohoda o hlavných prvkoch nariadenia sa medzi Parlamentom a Radou dosiahla 13. júna 2018.
- smernicu Rady 2001/55/ES z 20. júla 2001 o minimálnych štandardoch na poskytovanie dočasnej ochrany v prípade hromadného prílevu vysídlených osôb a o opatreniach na podporu rovnováhy úsilia medzi členskými štátmi pri prijímaní takýchto osôb a znášaní z toho vyplývajúcich dôsledkov ([smernica o dočasnej ochrane](#)) bola vytvorená ako rámeč riadenia neočakávaného hromadného prílevu vysídlených osôb a poskytnutia okamžitej ochrany týmto osobám. Cieľom tejto smernice je znížiť rozdiely medzi politikami členských štátov v oblasti prijímania a zaobchádzania s vysídlenými osobami v situácii hromadného prílevu a tiež podporovať solidaritu medzi členskými štátmi. Táto smernica sa však napriek viacerým veľkým prílevom utečencov do EÚ od jej vzniku nikdy neuplatňovala v praxi, a to v dôsledku požiadavky jednomyseľnosti rozhodnutia v Rade, nejasnosti jej podmienok a napätia medzi členskými štátmi v Rade v otázke rozdelenia bremena.

Komisia predložila 23. septembra 2020 [nový pakt o migrácii a azyle](#), aby opäť spustila pozastavenú reformu CEAS. Cieľom paktu je dosiahnuť novú rovnováhu medzi zodpovednosťou a solidaritou. Komisia navrhuje začleniť konanie o azyle do celkového riadenia migrácie a prepojiť ho s predbežnou kontrolou a návratom. Konkrétne navrhuje:

- nové konanie na hraniciach (prostredníctvom zmeny svojho návrhu nariadenia o konaní o azyle z roku 2016) na rýchle stanovenie postavenia migrantov pri príchode, ktoré zahŕňa aj konanie o návrate na hraniciach ([zmenený návrh nariadenia o konaní o azyle](#)),
- preverovanie pred vstupom, ktoré by sa malo uplatňovať na všetkých štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa nachádzajú na vonkajších hraniciach, ale

nesplňajú podmienky pre vstup, alebo boli na vonkajších hraniciach vylození po pátracjej a záchranej operácii ([návrh nariadenia o preverovaní pred vstupom](#)),

- spoločný rámec (prostredníctvom svojho [návrhu nariadenia o riadení azylu a migrácie](#)), aby problém v podobe neoprávnených príchodov migrantov riešili všetky členské štáty, nie len niektoré. Komisia navrhuje niektoré nové prvky, pokiaľ ide o určenie zodpovednosti za žiadosť o azyl, a nový mechanizmus solidarity zameraný na premiestnenie (konkrétne v súvislosti so značným podielom migrantov vylozených po pátracích a záchranných operáciách na mori) a sponzorstvo návratov. Preto stiahla svoj dublinský návrh z roku 2016, keďže jeho prvky boli začlenené do nariadenia o riadení azylu a migrácie.
- [nariadenie o krízových situáciách a prípadoch vyššej moci](#) s cieľom riešiť mimoriadne situácie hromadného prílevu štátnych príslušníkov tretích krajín prichádzajúcich neoprávnené, aby členské štáty mali flexibilitu reagovať v čase krízy, a zabezpečiť, aby bol systém solidarity, ktorý stanovuje nariadenie o riadení azylu a migrácie, prispôsobený krízovým obdobiam. Komisia preto stiahla svoj [návrh týkajúci sa krízového mechanizmu premiestnenia z roku 2015](#),
- [zmenený návrh nariadenia o systéme Eurodac z roku 2016](#) predpokladá jeho transformáciu na databázu EÚ s cieľom podporiť spoločný rámec pre azyl, presídľovanie a neregulárnu migráciu vrátane politik návratu a zabezpečenie plnej interoperability s databázami riadenia hraníc.

Okrem toho Komisia navrhuje stavať na pokroku, ktorý sa už dosiahol v súvislosti so **zostávajúcimi** spismi, a Parlament a Rada sa vyzývajú, aby napredovali čo najrýchlejšie, konkrétne v prípade kvalifikačného nariadenia, smernice o podmienkach prijímania, Agentúry Európskej únie pre azyl a rámca Únie pre presídlenie a humanitárne prijatie. Komisia napokon vo svojom [odporúčaní o legálnych možnostiach získania ochrany v EÚ](#) odporúča, aby členské štáty v roku 2021 splnili svoje presídľovacie prísluby z roku 2020, a vyzýva členské štáty, aby zaviedli a vo väčšej miere využívali iné možnosti prijímania osôb z humanitárnych dôvodov, napríklad zlúčenie rodiny a programy komunitného alebo súkromného sponzorstva, ako aj doplnkové možnosti súvisiace so vzdelávaním a prácou.

D. Vonkajší rozmer

Globálny prístup k migrácii a mobilite (GPMM), ktorý Komisia prijala v roku 2011, je zastrešujúcim rámcom vonkajšej migračnej a azylovej politiky EÚ. Vymedzuje sa v ňom, ako EÚ vedie svoje politické dialógy a spoluprácu s krajinami, ktoré nie sú členmi EÚ, a to na základe jasne vymedzených priorít. Je súčasťou celkovej vonkajšej činnosti EÚ a zahŕňa rozvojovú spoluprácu. Medzi jeho hlavné ciele patrí lepšia organizácia legálnej migrácie, predchádzanie nelegálnej migrácii a boj proti nej, maximalizácia vplyvu migrácie a mobility na rozvoj a podpora medzinárodnej ochrany.

Európska rada a Turecko uzavreli v marci 2016 dohodu zameranú na obmedzenie toku nelegálnych migrantov cez Turecko do Európy. V súlade s [vyhlásením EÚ a Turecka](#) by všetci noví nelegálni migranti a žiadatelia o azyl prichádzajúci z Turecka na grécke ostrovy a tí, ktorých žiadosť o azyl bola vyhlásená za neprípustnú, mali byť vrátení do Turecka. Za každého Sýrčana vráteného do Turecka by sa mal do EÚ

presídliť iný Sýrčan výmenou za ďalšiu liberalizáciu vízového režimu pre tureckých občanov a poskytnutie 6 miliárd EUR v rámci nástroja pre utečencov v Turecku do konca roku 2018. Podľa [správy Komisie o pokroku pri vykonávaní európskej migračnej agendy](#) zo 16. októbra 2019 vyhlásenie naďalej zohráva kľúčovú úlohu pri zabezpečovaní účinného riešenia migračného problému vo východnom Stredomorí. V správe sa však zdôrazňuje, že Turecko čelí rastúcemu migračnému tlaku, keďže nestabilita v širšom regióne aj naďalej a pomoc EÚ poskytuje životne dôležitú podporu ľuďom v núdzi prostredníctvom nástroja pre utečencov v Turecku vo výške 6 miliárd EUR.

Z celosvetového hľadiska Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov v septembri 2016 jednomyselne schválilo [newyorské vyhlásenie pre utečencov a migrantov](#), ktoré je zásadným politickým vyhlásením zameraným na zlepšenie spôsobu, akým medzinárodné spoločenstvo reaguje na veľké presuny utečencov a migrantov, ako aj na dlhotrvajúce utečenecké krízy. Výsledkom je, že v roku 2018 sa prijali dva globálne pakty, a to pre utečencov a pre iných migrantov. Newyorské vyhlásenie stanovuje komplexný rámec odpovede na utečencov (CRRF) a vymedzuje konkrétne opatrenia potrebné na zmiernenie tlaku na hostujúce krajiny, zlepšenie sebestačnosti utečencov, rozšírenie prístupu k riešeniam zahŕňajúcim tretie krajiny a podporu podmienok v krajinách pôvodu, ktoré utečencom umožňujú bezpečný a dôstojný návrat. Na základe týchto štyroch kľúčových cieľov Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov 17. decembra 2018 potvrdilo [globálny pakt o utečencoch](#).

E. Finančné prostriedky, ktoré sú k dispozícii pre azylové politiky

Hlavným nástrojom financovania v rozpočte EÚ v oblasti azylu je Fond pre azyl, migráciu a integráciu ([AMIF](#)). Prostriedky z AMIF na roky 2014 – 2020 sa zvýšili z 3,31 miliardy EUR na 6,6 miliardy EUR. V ďalšom dlhodobom rozpočte EÚ na obdobie 2021 – 2027 sa finančné prostriedky v rámci nového fondu AMIF zvýšili na 9,9 miliardy EUR, aby sa okrem iného účinným a humánnym spôsobom riadila migrácia, azyl a integrácia, vrátane finančnej podpory členskými štátmi za solidaritu prejavenu prostredníctvom presídľovania a premiestňovania. Iné nástroje financovania z EÚ, ako je Európsky sociálny fond (ESF, [2.3.2](#)), Fond európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby (FEAD, [2.3.9](#)) a Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR, [3.1.2](#)), tiež pridelujú finančné prostriedky, najmä na podporu integrácie utečencov a migrantov, hoci podiel finančných prostriedkov, ktoré sú im pridelené, sa nezohľadňuje osobitne v rozpočtových riadkoch, a teda nie je jasný.

Podobne sa počiatočné príspevky pre úrad [EASO](#) (budúcu Agentúru EÚ pre azyl) v rokoch 2014 – 2020 zvýšili zo 109 miliónov EUR na 456 miliónov EUR. Aby bolo v budúcnosti možné poskytovať plnú operačnú podporu v oblasti konaní o azyle, nový viacročný finančný rámec (VFR) stanovuje na roky 2021 – 2027 rozpočet vo výške 1,22 miliardy EUR.

Mimo VFR, ale v rámci rozpočtu EÚ existujú trustové fondy pre vonkajšie opatrenia, ako sú:

- Núdzový trustový fond EÚ pre Afriku (5 miliárd EUR na pôvodné päťročné obdobie) na pomoc krajinám v Afrike v oblasti riadenia migrácie a kontroly hraníc, ktorého mandát bol predĺžený do konca roka 2021,
- Regionálny trustový fond EÚ (ktorý od svojho vytvorenia v roku 2014 aktivoval 2,2 miliardy EUR) zriadený v reakcii na sýrsku krízu, ktorý bol tiež predĺžený do konca roka 2021 a v rámci VFR na roky 2021 – 2027 sa má stať súčasťou budúcej reakcie EÚ na krízu v Sýrii, a
- nástroj pre utečencov v Turecku (3 miliardy EUR na roky 2016 – 2017 a 3 miliardy EUR na roky 2018 – 2019), pričom obe tranže sú plne zaviazané a zazmluvnené a takmer 4 miliardy EUR vyčlenené na projekty financované najneskôr do polovice roka 2025). EÚ sa v júli 2020 dohodla na rozšírení humanitárnej podpory v rámci nástroja o 485 miliónov EUR s cieľom umožniť predĺženie súčasných programov do konca roka 2021.

A napokon Európsky rozvojový fond (ERF), ktorý predtým netvoril súčasť rozpočtu EÚ, bol začlenený do VFR na roky 2021 – 2027 v rámci okruhu „Susedstvo a svet“ (98,4 miliardy EUR pre celý okruh). Zameriava sa na odstránenie chudoby a naplnenie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj, ale v posledných rokoch sa čoraz častejšie využíva na financovanie reakcie na migračné otázky.

ÚLOHA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

Európsky parlament sa vždy dôrazne zasadzoval za spoločný európsky azylový systém v súlade s právnymi záväzkami Únie. Parlament tiež vyzval na zníženie nelegálnej migrácie a na ochranu zraniteľných skupín.

Parlament vo svojom [uznesení z 12. apríla 2016](#) o situácii v Stredomorí a potrebe holistického prístupu EÚ k migrácii poskytol prehľad o hlavných postojoch a predmetoch záujmu Parlamentu v oblasti azylu.

Parlament vyžaduje dôveryhodné a spravodlivé postupy, ktoré sú účinne vykonávané a sú založené na zásade zákazu vyhostenia alebo vrátenia. Zdôrazňuje potrebu predchádzať znižovaniu úrovne ochrany či kvality prijímania a zabezpečiť spravodlivejšie rozdeľovanie bremena, ktoré znášajú členské štáty nachádzajúce sa na vonkajších hraniciach EÚ. Parlament vyzýva členské štáty, aby využívali existujúce možnosti na zabezpečovanie humanitárnych víz, a domnieva sa, že osoby žiadajúce o medzinárodnú ochranu by mali mať možnosť požiadať na konzuláte alebo veľvyslanectve o európske humanitárne vízum, preto žiada zmenu vízového kódexu Únie. Podľa názoru Parlamentu sú potrebné ďalšie kroky na zabezpečenie toho, aby sa spoločný európsky azylový systém stal skutočne jednotným: je potrebné komplexné posúdenie jeho vykonávania. Parlament vzal na vedomie dôležitosť vzájomného uznávania členskými štátmi nielen negatívnych, ale aj pozitívnych rozhodnutí o azyle.

Kladie dôraz na to, že zadržiavanie by sa malo vykonávať len vo výnimočných, jasne vymedzených situáciách a malo by s ním byť spojené právo na opravný prostriedok proti zadržiavaniu súdnou cestou.

Počas volebného obdobia 2014 – 2019 Európsky parlament ako spoluzákonodarca vypracoval rokovaciu pozíciu k všetkým legislatívnym návrhom na reformu systému

CEAS, ktorá bola predložená v dvoch balíkoch legislatívnych návrhov v máji a júli 2016. Rada nedokázala stanoviť pozíciu na rokovania s Parlamentom okrem iného o prepracovaní dublinského nariadenia a nariadení o konaní o azyle, čo zatienilo prácu na ďalších návrhoch reformy CEAS.

Pokiaľ ide o vzťahy s tretími krajinami, Parlament v rámci [globálneho prístupu k migrácii a mobilite](#) vyzval na zintenzívnenie úsilia zameraného na budovanie kapacít a činností v oblasti presídľovania, ktoré by sa mali vykonávať spoločne s tretími krajinami, na ktorých území sa nachádza veľké množstvo utečencov. Parlament zastáva názor, že spolupráca s tretími krajinami sa musí zamerať na riešenie základných príčin tokov nezákonnej migrácie do Európy. Parlament má takisto možnosť podať na SDEÚ žalobu o neplatnosť.

Parlament má takisto možnosť podať na SDEÚ žalobu o neplatnosť. Tento nástroj bol úspešne použitý (pozri [rozhodnutie SDEÚ zo 6. mája 2008](#)) na dosiahnutie zrušenia ustanovení týkajúcich sa podmienok prijímania spoločného zoznamu tretích krajín, ktoré sa považujú za bezpečné krajiny pôvodu, a bezpečných európskych tretích krajín, na ktoré sa vzťahuje smernica Rady 2005/85/ES.

Viac o tejto téme:

- [Migrácia v Európe](#)
- [Migračná kríza v Európe](#)
- [Pristaňovalecká politika EÚ](#)

Marion Schmid-Drüner
12/2020

